

Nøkur minnisorð.

Það var ein stór sorg, ið seig niður yvir bygð okkara tá tað frættist frá ólukkuni, ið hendi fyri Múlanum, har triggir av bygdamonnum okkara sjólót-ust.

Bløðini hava sagt frá hesi vanlukku hending; men eg loyvi mær kortini at venda mær til hetta blaðið við nøkrum minnisorðum um teir sjólót-lætnu:

Heindrik Dahl (um 30 ár) — Hann var ógittur. Var av idnastu sjómonnum og ein undan-gongumaður í bygðini til allar sjódriftir. Var við á skaðafæri-ðini heim úr Grønlandi við »Niels Finsene».

Sofus Rinkustein var farin um 40 ár. Eftir situr einkja við einum smábarni.

Hann var góður sjómaður og hevði fært skip eini tvey ár. Hann var ein sannur friðar- maður og tiltikin góðsligur. Var heitt á hann, jáltaði hann, áðrenn háltalað varð orðið.

Sofus Rinkustrin og hin mað-urin, ið bjargaðist, Hendrik Hammer, vóru við Hjørdis í Grønlandi í summari. Allir eiga at minnast, hvussu ringa heim-ferð hetta skipið fekk.

Karl Thomsen (47 ár). Eftir situr einkja við trimum børnum.

Hann var heimamaður og hevði verið í handlinum hjá pápa sínum alla sína tíð; men hevði góðan hug til sjógvinn og fór í grind tá hann kundti.

Hann var ein frýntligur, bein- asamur, trúgvur og heimablíð-ur maður — eins blíður við øll. Hann var formaður í me- nigheitshúsinum og hevði í fleiri ár verið formaður í sjúkr-ahúsinum. Hann hevði síni skuffilsir í lívinum sum so mangur, men har tæy sum ein maður. — Nú er hann farin frá øllum.

Friður hvíli yvir minni teirra.

Oyndfirðingur.

A Føroya lögtingi 1939

Framførsla vegna ófriðinum.

1. viðgerð.

A. Samuelsen

greiddi frá málinum: 20. november hevði vørunevndin sent tinguin hesa sak viðvíkjandi vørufamførsluni. Greitt var frá teim ordningum, sum settir vóru í gildi í Danmørk viðvíkjandi framførslu av vøru og vøruprísnum. Ministerið hevði fingið heimild at seta ymsar fyriskipa- nir í gildi. Hesa heimild hevði ministerið givið amtmanninum fyri Føroyar í samráð við lög-tingið. Amtmaðurin hevði sam- ráðst við vørunevndina um vøru-

prísir o. a. Partarnir høvdu oftast verið samdir. Viðvíkjandi vøruprísnum var galdandi fyri Føroyar kunngerðin av 3. sept. — eftir samráð við landsnevndina. Tær nýggju reglurnar av 19. oktober vóru ikki galdandi fyri Føroyar. Amtmaðurin hevði fingið tær tilsendar.

Samráðingin um hetta mál millum amtmannin og vørunevndina hevði ikki gingið so væl sum tær fyrstu samráðing- ingarnar. Amtmaðurin hevði framsett uppskot, ið bar nakað av frá teim reglum, sum kunn- gerin av 19. oktober ásetti. Hetta uppskot hansara gekk út uppá at »halvera» ta møguliga vør- hækkana. Nevndin við undan- taki av Holm-Jacobsen setti í fram uppskot; men amtmáðurin kundti ikki ganga við til tað. Hann setti í gildi líknandi lóg sum ta donsku, tó við ymsum broytingum viðvíkjandi kontrol.

Hetta dæmði ikki vørunevndini. Tað var órættur, at menn kundti liggja við nógvari vøru, sum keypt var undan krígnum, og hava loyvi at hækka prísirnar á henni eins nóg og teir, ið fáa vøru til landið, nú alt er dýrkað so nóg. Tílkir spur- ingar koma dagliga at liggja fyri — hvørja ferð skip kemur við lógina. Væl hevur amtmáðurin fingið ministeriella heimild at seta í verk tær fyriskipanir, sum krevjast í hesi krígstíð; men hann skal forhandla við tingið. Um kunngerðin av 19. oktober skal setast í gildi fyri Føroyar ella ikki, má fyrileggjast ministeriinum, og somuleiðis uppskotið, sum nevndin setti fram. Vit megu motivera okkara uppskot og senda tað til mini- sterið í tí formi, vit halda vera bestan.

Skuldi tað hent aftur, at nevndin og amtmáðurin ikki semjast um eitthvørt tiltak, halda vit, at ongar nýggjar reglur verða settar í gildi, fyrr enn ministerið er gjørt kunnugt við, hvat báðir partar meina. Málið varð beint í serliga nevnd. Hann helt tað vera hóskandi, at vørunevndin fekk málið aftursent til motivering og setti fram upp- skot um tað.

Amtmaðurin segði, at tað gleddi hann at hoyra, at Samuelsen ikki helt hann hava gingið út um ta heimild, hann hevði. Tað høvdu verið mong tilfelli, sum kravdu sær- ligar »foranstaltningar». Hann hevði verið samdur við nevnd- in í øllum úttan tveimum til- fellum. Í tí fyrra hevði hann boýgt seg fyri teirri av lögting- inum settu vørunevndini. Í hinum tilfelli hevði hann ikki boýgt seg. Tað hevði staðið stórt orðaskifti í Danmørk um kunngerðina av 19. oktober. Her hevði man lagt innkeyps-

prísir til grund fyri avgerðini. Hann hevði tí útarbeitt uppskot um, at innkeypsprísurin ikki avgjort skuldi leggjast til grund fyri kalkuleran av vøruprísnum; men um hetta uppskot var ikki semja fingin í lag.

Tá semja ikki kundti fáast í lag, hevði talarin valt tann veg at ganga at seta tær alm. galdandi reglur í gildi eisini fyri Føroyar. Hann hevði umhugað at leggja nevndarinnar uppskot fyri ríkis- stýrið, men hevði ikki hildið málið kunna biða so leingi; men spurningurin vildi nú verða fyrilagdur ríkisstýrinum. Hann vildi hupa, at tað í framtíðini ikki kom til misskiljan millum nevndina og seg. Men annars hevði hann einki ímóti, at slík trætumál vóruð fyrilegd ríkisstýrinum til avgerðar. Tó, um málið hevði stóran hast, mátti hann seta lóg í gildi alt í einum, og síðani kundti tað sjálvandi verða sent ríkisstýr- inum.

Kallsoy

hevði ikki funnið nakað ein- tak av teirri donsku lógini, her var talan um. Tað var ikki gott hjá tingmonnum at taka stóðu til eina lóg, sum teir ikki høvdu fullan kennskap til. Hann mælti til, at tingið varð gjørt kunnugt við lógina. Hann helt seg skilja, at tað var reiðiliga nógur munur á lógini og uppskoti nevndarinnar. — Síðani talaði hann um kontrolráðið. Hann hevði hildið hetta ráð havt nakra ávirkan á vøruprísirnar; men var tað ikki tilfellið, sat tað bert har sum eitt eiti, ja, so var tað betur, tað varð av- tikið.

A. Samuelsen

helt, at tað fór ikki at vera lætt at uppfylla Kallsoys ynski um at fáa eitt eintak av kunn- gerðini av 19. oktober — einans tvey eintøk vóru í landinum. Tað var § 1 í uppskotinum og § 7 í kunngerðini frá ríkisstýr- inum, sum høvdu serligan týd- ning. Man kundti taka nakrar avskriftir av hesum paragrafum, so hvør tingmaður fekk sít eintak.

Niclasen

helt, at allir tingmenn vóru klárir yvir, at hetta var eitt ógviliga týðningarmikið mál. Hann var fullkomuliga á einum máli við Samuelsen. Málið hevði so stóran týðning fyri hitt fæ- oyska fólk, at tað mátti fáast full greiði á tí. Tað hevði nóg- v, at nevndin og amt- maðurin kundtu arbeiða væl saman; men um hitt týðningar- mesta vóru teir ikki samdir. Amtmaðurin hevði tí tikið av- gerðina einsamallur. Talarin helt, at tað hevði verið beinari, um amtmáðurin hevði sent ríkisstýrinum nevndarinnar upp-

skot, áðrenn hann setti lógina í gildi. Talarin helt ikki, at fólkio dugdi at skilja, at keyp- menn kundtu seta so nóg uppá vøru, teir lógu inni við, úttan arbeiðslønin hækkaði hareftir — annars varð ikki livandi í landinum. Hann helt, tað mátti hava nakað stóran týðning hjá ministeriinum, hvat 24 fólka- valdir Føroyingar hildu um hetta mál.

J. P. Henriksen

helt, at Samuelsen hevði greitt væl frá málinum. Kallsoy segði seg ikki hava sæð lógina, og tað var vist rætt. Heldur ikki nevndarinnar uppskot hevði ligið fyri tinginum.

Tað var ikki so langt síðani, verðaldarbardagi var seinast. Tá var eingin bremsa móti prís- hækkan. Hesa ferð kundti lands- handilin við tíðini koma at virka sum ein bremsa, men mátti at byrja við koma at keypa dýrt í mun til teir, sum nú lógu við lagri. Hann fataði væl, at tað mátti vera serliga torført hjá kontrolráðnum at arbeiða. Talarin helt, keyp- monnum var heimilað at taka eina órfmiliga stóra avancu. Tað gleddi talarin at hoyra, at amt- maðurin nú helt, at tann lógin, sum hann hevði sett í gildi fyri Føroyar, ikki var so klár — tað hevði amtmáðurin vist ikki altið hildið. Nevndin hevði hildið rammurnar fyri kalku- leran av vøruprís í kunngerðini av 19. oktober verið ov víðar. Hon hevði tí borið fram upp- skot sít. Í hesum uppskoti verður avgjort sagi, hvørjar prishækkningar, keypmenn hava rætt at gera; meðan tann danska kunngerðin ásetur, at keyp- maðurin ikki má hækka pro- centirnar: Eg páhaldi, at henda lóg má vera sett í gildi fyri at verja hina stóru fjøldina av fólkinum — og ikki umvent. Í gjár lá á tingborði ein sak, har fiskimenn, ið ikki høvdu tjent meir enn 170 kr. fyri árið, søktu studning, sum eg hopi, tingið vil veita teimum. Tá so er stalt í landinum, er tað eingin meining í, at einstak- lingar kunnu tjena í 10.000 tals krónur uppá gomul vørlagur. — Tað var meiningsleys, at hin stóra fjøldin, ið einki átti, skuldi rinda henda pening.

Talarin greiddi eitt sindur frá, hvussu hin fyrri landshandilin hevði arbeiðt. Kom síðan inn uppá vøruprísirnar í teirri tíðini og nevndi sum eitt dæmi, at kolprísurin eina tíð var uppi í 300 kr. tonsið. Bráðliga fór tað niður í ca. 100 kr. úttan at tað visti seg at nerva nakað seljararnar.

Nevndin var ikki sinnað at góðkenna ta lóg, amtmáðurin hevði kunngeftur í »Dimma- lætting» viðvíkjandi vøruprísnum.

Talarin helt ikki, tað hevði havt slíkan hast at seta kunn- gerðina av 19. oktober í gildi. Amtmaðurin kundti líka so væl havt gjørt uppskotið frá vørunevndini til lóg.

Kríggj!

Hin reyða herurin herjar á Finnland!

Miðvikudagin segði Molotov frá, at hann ikki longur roknaði ikki-álopssáttmálan millum Finnland og Rusland at vera galdandi. Tað, ið lá til grund fyri hesi kúvending Ruslands var ein pástandur teir fram- settu: Finskir soldátar skuldu hava skotið inn um mark eftir russiskum hermonnum og drip- ið ella sært einar 12 manns.

Finnar nokta, at henda hend- ing hevur farið fram og pá- standa, at tað mugu vera russ- iskir hermenn, sum undir venj- ingum, teir hava hildið nær landamarkinum, ið sjálvir hava verið óheppnir og hava gjørt skaða í sínum egna liði. Teir hava boðið sær til saman við Russum at latið hendingina kanna gjølla — men Russar noktaðu og byrjaðu eina hervi- ligu ósan av fólkinum móti Finnlandi.

Hósmorgunin tíðliga flugu russisk flogfør inn yvir fleiri finskar býir m. a. Helsingfors og Viborg og sleptu niður sprengi- knøttar; men ikki eydnaðist teimum at gera stórvægis skaða. Hin reyði herurin gekk í fleiri stóðum inn um landamarkið, og russisk herskip skutu inn í býirnar, við strondina liggja.

Í nordera partinum av Fin- landi, sum ikki er stórvægis útbúgvio til verju, eydnaðist tað hinum reyða herinum at taka nakað væl av landi, m. a. býin Petsamo. Áttan teirra tyk- ist at vera at koma yvir móti Finskubuktini. Men í sunnara partinum av Finnlandi varð hin reyði herurin rikin út aftur um landamarkið.

Í gjár skipaðu Finnendingar nýggja stjórn. Í hana hava allir teir finsku flokkarnir fingið menn. Ein kommunistur hevur í einum lítlum finskum býi, sum Russurin hevur tikið, skip- að »finskt» ríkisstýri, og drívur haðani eina herviliga agitasjón fyri yvirgevan av Finnlandi til Russin.

Tað sær so stalt út til at Finnar fyri álvara hjálpa at verja land sít; men hjálp fáa teir neyvan frá nokrum.

Á vesturvígvlum er eingin broyting.

Hópur av skipum eru søkt í hesi vikuni.